

Tampereen luontokoulu Korennon loistava tulevaisuus

Sisällysluettelo

Johdanto

1. Luontokoulun toimintamallit

1.1 Nykymalli: kiinteä luontokoulu - Luontokoulu Korento Terälahdessa

1.2 Vaihtoehto: kiertävä luontokoulu

*Hybridimalli, tulevaisuuden optimimalli?

2. Ympäristökasvattaja sillanrakentajana opetuksen ja luontotyön välillä

3. Pääkohderyhmät

4. Muut yhteistyötahot ja edunsaajat kaupungissa

5. Luontokoulua täydentävä toiminta

6. Toiminnan kehittäminen

7. Yhteystiedot

Johdanto

Tähän esitykseen on koottu kuvaus Tampereen perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen ryhmille tarjotusta luontokoulutoiminnasta. Luontokoulu Korento on toiminut nykyisellä sijainnilla ja toimintamallilla yli 20 vuotta, vuodesta 2002.

Luontokoulu palvelee kahden ympäristökasvattajan mallilla kaksi ryhmää päivässä. Luontokoulussa käy vuosittain kaikkien tamperelaisten koulujen 4.- ja 7.-luokkalaisten opettajineen muine aikuisineen. Luontokoulu Korenossa kävi kevääseen 2025 saakka (kahden ympäristökasvattajan malli) myös esiopetuksen ryhmät sekä 2.-luokkalaisten. Vierailujen osuessa useammalle luokka-asteelle, toiminta on yhden oppilaan näkökulmasta jatkuvampi kokonaisuus.

Tampereen perusopetuksessa on joulukuussa 2025 luontokoulun tämän hetkisen kohderyhmän oppilaita 1880 (2. luokalla), 2058 (4. luokalla) ja 2213 (7. luokalla). Luontokoulu palvelee vuosittain noin 6000 asiakasta, joista vieraillee Terälähdän luontokoulu päivissä n. 4800 oppilasta ja n. 500 opettajaa ja 260 ryhmää. Terälähdän luontokoulupäivien lisäksi Korento on järjestänyt oppitunteja koulujen lähiluonnossa luontoympäristöissä kouluissa 360 oppilaalle, rastitehtäviä Vaikuta!- päivillä, nuorisopalveluiden kesätoimintaa, luontokoulupäiviä Tampereen yliopiston opettajaksi opiskeleville sekä koulutusta Tampereen kaupungin luokanopettajille ja aineenopettajille, kuin myös esittelyjä Treduka- ja Educa-messuilla.

Lisäksi luontokoulu on tehnyt yhteistyötä ja vaikuttanut Tampereen varhaiskasvatuksen kestävästi tulevaisuuden työryhmässä, valtakunnallisen Seikkailukasvatusverkoston kehittämistyöryhmässä, Keski-Suomen ELY-keskuksen koordinoimassa alueellisten ympäristökasvatusverkostojen tapaamisissa ja Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmässä. Luontokoulu on ollut aktiivisesti toteuttamassa Ekososiaalinen sivistys Tampereen perusopetuksessa –hanketta sekä kouluttamassa Sitran rahoittamassa Tampereen kaupungin Luontoterveys-hankkeessa. Luontokoulun henkilöstö kehittää tavoitteellisesti valtakunnallista luontokoulutoimintaa Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liiton hallituksen jäsenenä.

Nykymuotoisen luontokoulun jatkoa tarkastellaan palveluverkkoselvityksen ja Terälähdän koulutalon tulevaisuuden yhteydessä. Tähän esitykseen on koottu nykytilan lisäksi erilaisia mahdollisuuksia toteuttaa suosittua luontokoulutoimintaa Tampereella laadukkaasti kaupungin strategiaa/opetussuunnitelmaa/varhaiskasvatussuunnitelmaa sekä eurooppalaista kestävyysosaamisen (GreenComp) oppeja toteuttaen. Lisäksi tässä koonnissa esitellään luontokoulutoiminnan yhteistyötahoja, sekä toiminnan kehittämisen mahdollisuuksia. Koonnin ovat laatineet luontokoulu Korenon ympäristökasvattaja Jenni Skaffari, Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liiton järjestöpäällikkö Maija Ihantola ja Tampereen kaupungin perusopetuksen sekä ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksikön projektipäällikkö Roosa Ritola.

Koonnin lopusta löytyy yhteystiedot. Koonnin laatijat osallistuvat mielellään jatkokeskusteluun ja antavat taustatietoja ja lisäselvityksiä aiheeseen liittyen.

Tampereella 22.12.2025
Jenni Skaffari, Maija Ihantola ja Roosa Ritola

Tampereen luontokoulu Korennon tilastoja

Luontokoulun asiakasmääriä

- 2024-25: 5 799 asiakasta, joista Terälahdessa 4789 oppilasta, 534 aikuista, 272 ryhmää
- 2023-24: 6 250 asiakasta, joista Terälahdessa 4874 oppilasta, 459 aikuista, 258 ryhmää

Lisäksi luontokoulu Korento on järjestänyt mm.

- Ekososiaalinen sivistys Tampereen perusopetuksessa –hankkeen oppitunteja koulujen lähiluonnossa (360 oppiasta, 30 aikuista, lv 23-24)
- Ekososiaalinen sivistys Tampereen perusopetuksessa –hankkeen oppitunteja koulujen lähiluonnossa (63 oppilasta, 3 aikuista, lv 24-25)
- rastitehtävän Vaikuta päivillä (80 oppilasta, lv 23-24)
- nuorisopalveluiden kesätoimintaa (145 lasta, lv 24-25)
- Opettajaksi opiskelevien luontokoulupäivät (70 opiskelijaa, lv 23-24; 60 opiskelijaa lv 24-25)
- Luontokoulupäivät (22 luokanopettajaa, lv. 23-24; 11 aineenopettajaa lv 24-25)
- Oppilaan ohjaajien luonto-opetuskoulutus (n. 20 oppilaanohjaajaa, lv 24-25)
- Esittelyjä Treduka ja Educa-messuille (110 opettajaa, lv 24-25).

Esimerkkejä työryhmissä vaikuttamisesta

- Varhaiskasvatuksen kestävän tulevaisuuden työryhmä, tapaaminen noin 2 krt/vuosi
- Seikkailukasvatusverkoston kehittämistyöryhmä. Tapaamisia noin 4 krt/lukukausi
- Keski-Suomen ELY-keskuksen koordinoima Alueellisten ympäristökasvatusverkostojen tapaaminen 4 kertaa/vuosi
- Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmän puheenjohtajuus, säännölliset tapaamiset ja yhteistyöllä järjestetty webinaari
- Tampereen Ekosivistys-tiimin työskentely
- Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry:n hallituksen jäsen

1. Luontokoulun toimintamallit

Nykymalli: kiinteä luontokoulu

Luontokoulun sisätilat + opetusmetsä.

Vaihtoehto: kiertävä luontokoulu

Ympäristökasvattaja välineistöineen kulkee pakettiautossa sinne missä tarve on

Hybridimalli: kiinteän ja kiertävän yhdistelmämalli

Olisiko tämä se tulevaisuuden optimimalli?

1.1. Luontokoulun toimintamallit: Kiinteä luontokoulu

Luontokoulun sisätilat + opetusmetsä.

Palvelee yhden ryhmä päivässä per ympäristökasvattajan opetuspäivä. Lisäksi koulutuspäiviä opettajille, varhaiskasvattajille ja nuorisohjaajille. Syventävät kokonaisuudet (opetusmetsä, opettajan täydennyskoulutus paikan päällä), vahva turvallisuus ja välineistö. Viesti välittyy kokemuksellisesti.

Vahvuudet:

- Selkeä tukikohta: vakioitu oppimisympäristö, jossa on valmiit rakenteet (tulipaikat, opastaulut, varastot, välineet)
- Elämyksellisyys ja irtiotto arjesta: Oppilaat ja opettaja kokevat luonnon "suurempana kokonaisuutena", mikä vahvistaa luontosuhdetta ja motivaatiota.
- Turvallisuus ja välineet: Kiinteä toimipiste mahdollistaa valmiit rakenteet, välineet ja ohjeistukset.
- Opettajan täydennyskoulutus samalla: Päivä toimii myös opettajalle mallina ulko-opetuksesta → osaaminen juurtuu.
- Syvälinen luontokokemus: Opetusmetsä tarjoaa monipuolisia ilmiöitä (vesistöt, metsäekosysteemit, lajisto), joita koulun piha ei pysty tarjoamaan.
- Kustannustehokkuus pitkällä aikavälillä: investoinnit (rakenteet, välineet) pysyvät yhdessä paikassa.
- Mahdollisuus omatoimisiin retkiin: opettajat voivat käyttää opetusmetsää itsenäisesti valmiiden tehtävien avulla.

Haasteet:

- Saavutettavuus: Bussikuljetukset, aikataulut ja ruokailut voivat rajoittaa osallistumista.
- Kustannukset: Kuljetus ja järjestelyt lisäävät kustannuksia.
- Harvinaisuus: Jos vierailu tapahtuu vain kerran vuodessa, vaikutus jää kertaluonteiseksi.

Nykyisellään Terälahdessa, tulevaisuudessa jossakin toisessa paikassa?

Terälahdessa olevat fasiliteetit (1.1)

- Kaksi tutkimukselliseen opetukseen soveltuvaa huonetta, eteinen, varasto luonnontutkimusvälineille, koululounasmahdollisuus
  - Välineita mm.: mikroskooppeja, luuppeja, itse toteutettuja opetusmateriaaleja, älytaulu, maaerotuslaitteet, pohjaeläinhaavit, lumikengät, varavaatteita runsaasti, puolijoukkueteltoa + kamiina,
- Tampereen luonnonsuojelu-ohjelmaluonnoksessa (joulukuu 2025) huomioitu luonnon monimuotoisuudeltaan arvokas opetusmetsäalue [Luonnonsuojelualueohjelma \[Tampereen kaupunki - Luonto ja ympäristö - Luonnonsuojelu\]](#)
  - Luontokoulun metsä, kohdekortti 6, s.10: [Luonnonsuojelualueohjelma luonnos kohdekortit](#)
  - Nuotiopaikka, jota huoltaa Ekokumppanit [Terälahden laavu - Outdoor tampere.fi](#)

1.2. Luontokoulun toimintamallit: Kiertävä luontokoulu

*Ympäristökasvattaja välineistöineen kulkee pakettiautossa sinne missä tarve on, esimerkkinä Lahden Luontokoulu Kaisla 2 oppilasryhmää per päivä per ympäristökasvattaja tai aamupäivä oppilaille, iltapäivä henkilöstölle
Etuna saavutettavuus ja yksiköiden arkeen juurtuminen (lähimetsä/pihat), tasaa alue-eroja.*

Vahvuudet:

- Saavutettavuus: luontokoulu tulee koulun pihaan tai lähimetsään → kaikki koulut voivat osallistua ilman pitkiä siirtymiä.
- Juurtuminen arkeen: opetus tapahtuu koulun omassa ympäristössä → helpompi jatkaa omatoimisesti.
- Joustavuus: voidaan kohdentaa tukea niille yksiköille, jotka eivät ole aktiivisia → tasoittaa eroja.
- Kustannustehokkuus kuljetuksissa: oppilaat eivät tarvitse busseja, vaan ympäristökasvattaja liikkuu.
- Mahdollisuus laajentaa seutuyhteistyöhön: kiertävä malli palvelee myös naapurikuntia.

Haasteet:

- Rajalliset luontoilmiöt: Koulun piha tai lähimetsä ei aina tarjoa yhtä monipuolisia ilmiöitä kuin opetusmetsä.
- Logistiikka ja kuormitus: Välineiden kuljetus ja jatkuva liikkuminen lisää työaika ja kustannuksia.
- Vähemmän elämyksellisyyttä: Kokemus voi jäädä arkisemmaksi, mikä voi vaikuttaa motivaation syvyyteen.

Hybridimalli optimiratkaisuna?

Kiertävän luontokoulumallin fasiliteetit (1.2)

- "*Kaupunkiympäristö-malli*": Laikun ja / tai Vapriikin tilojen muokkaaminen kaupungin monen eri yksikön tukikohdaksi ja yhteistyömalliksi.
- Ekopaku-malli
  - Varusteluettelo ja Ekopaku-auto:
    - [Ekopaku: varustelu ja kustannukset - LYKE-verkosto](#)
    - [Ekopakun-sisätilaratkaisut-ja-ilmeen-suunnittelua.pdf](#)
  - [Esimerkkinä Lahden luontokoulu Kaisla](#)

2. Ympäristökasvattaja sillanrakentajana opetuksen ja luontotyön välillä

- Pedagoginen tulkki: kääntää luonnonsuojelun tavoitteet oppimisen kielelle, OPS/vasu-yhteensopiviksi ilmiölähtöisiksi sisällöiksi (esim. veden kierto, lajiston seuranta, lähiluonnon hoito)
- Toimijuuden vahvistaja: ohjaa ympäristöhuolen käsittelyä kohti rakentavaa toimintaa esimerkkinä luontoteot ja kansalaistiede koulun arjessa (käytännön ympäristöahdistus).
- LYKE-verkoston jäsen: LYKE-verkoston laatukriteerit ja sertifiointi tuovat uskottavuutta ja mahdollistaa kehittämisen. Vertaisarvioinnit ja auditoinnit varmistavat, että toiminta tukee LUMO-ohjelman tavoitteita ja on pedagogisesti laadukasta.
- Linkittää GreenComp-osaamiset:
  - *Arvot*: luonnon tärkeyden tunnustaminen
  - *Kompleksisuus*: ekosysteemien vuorovaikutukset
  - *Tulevaisuudet*: kestävien ratkaisujen visiointi
  - *Toiminta*: konkreettiset luontoteot ja kansalaistiede.
  - Lue lisää: <https://mappa.fi/en/greencomp-roadmap/>, päivitetty versio tulossa myös suomeksi: <https://mappa.fi/greencomp-tiekartta/>

3. Pääkohderyhmät

Varhaiskasvatus & esiopetus

- Luontosuhde syntyy aistien ja leikin kautta; jokaisella pihalla voi suojella monimuotoisuutta
- Keinot: lyhyet toiminnalliset tuokiot, yhteiset pitkäjänteiset rutiinit

Perusopetus (1.–9. lk)

- Luontohyvinvointi, kestävä elämäntapa, systeminen ajattelu, lähiluonto on oppimisympäristö kaikkina vuodenaikoina.
- Keinot: ilmiölähtöinen monialainen oppiminen

Lukiot & Tredu

- Systeminen ymmärtäminen, kestävä elämäntapa, tulevaisuuksien visiointi, kestävyystoiminta, luontohyvinvointi.
- Keinot: paikkatiedon ja Luonnontila.fi-indikaattorien käyttö (Luonnontila.fi), projektit lähiluonnon hoitoon/ennallistamiseen, kumppanuudet kaupungin luonnonhoidon kanssa.

Nuoriso & liikunta

- Hyvinvointi, osallisuus ja luontoteot kulkevat käsi kädessä; liikunta luonnossa tukee hyvinvointia ja vahvistaa luontosuhdetta.
- Keinot: nuorisotilojen lähimetsäretket, tapahtumiin kytketyt luontohaasteet, vastuulliseen retkeilyyn opastusta (retkietiketti), esimerkiksi koulujen eliökokoelman tekemiseen apua, tukia nuoren työn tekemisessä/loppuun saattamisessa, onnistunut saavutus

4. Muut yhteistyötahot ja edunsaajat kaupungissa

Kirjasto & kulttuuri

- Luonto osana kaupunkikulttuuria, tarinat, näyttelyt, tapahtumat, ympäristökansalaisuus
- Keinot: teemanäyttelyt, lukudiplomiteemat, yhteiset luontoillat ja retket

Kaupunkiympäristö

- Koulujen ja päiväkotien pihat, lähipuistot ja –metsät, niityt, biodiversiteetin lisääminen kaupunkiympäristössä
- Keinot: yhteiskehittäminen (pihakartoitukset oppilaiden kanssa, luontokartoitus mm. ympäristönsuojeluyksikön käyttämän datan vahvistaminen, esim. iNaturalist-sovelluksen kautta), luontopolkujen opetuskäyttö, palautekanava reittien kunnossapitoon.

Elinvoima

- luonto-oppiminen kehittää työelämäkompetensseja (yhteistyö, ongelmanratkaisu, kestävyystaidot).
- Keinot: harjoittelupaikat, kesätyöprojektit luontokohteiden opasteisiin ja luontopolkujen päivytykseen.

5. Luontokoulutoimintaa täydentää:

- Koulujen lähiluonto sekä Tampereen 11 luontopolun aktiivinen käyttö eri oppiaineissa
- Luontokoulun ja tutoropettajien yhteistyö ja yhteiskehittäminen
- Tutoropettajat ja luontolähettiläät lisäresurssiksi opettajille luontopetukseen koulujen arjessa
- Luontokoulun yhteistyö muiden koulujen tukipalveluiden kuten taide-, yrittäjäyys-, media- ja tiedekasvatustoimijoiden kanssa (Taidekaari, Yrityskylä, Mediakanava, Juniversity...)

6. Toiminnan kehittäminen

Tampereella, sekä valtakunnallisesti, on tehty pitkäjänteistä työtä ympäristö- ja luontokasvatuksen kehittämisessä. Tähän työhön voi ylpeydellä ja luottamuksella nojata.

Alla hyödyllisiä linkkejä. Luontokoulun tulee elää ajassa ja vastata niihin odotuksiin, joita sekä kasvatus- että opetussuunnitelmat sivistyspalveluille asettavat, ja ennen kaikkea niihin tulevaisuuden hyvinvointi- ja osaamistarpeisiin, joihin tamperelaiset lapset, nuoret, kasvattajat ja perheet muuttuvassa maailmassa ovat oikeutettuja.

- LYKE-verkoston jäsenyys: laatusertifikaatti, vertaisarviointit, yhteiset koulutustapaamiset --> tuovat uskottavuutta, vahvistavat viestiä, vertaiskehittäminen
- MAPPA.fi hakupalvelu: valmiit, tutkittuun tietoon pohjaavat opintokokonaisuudet (Vesi ilmiönä, Linturetkikone, Luonto-observatorio...).
- Kaupungin luontopolut: 11 reittiä sisältötauluineen, paikkalähtöinen oppiminen kaupunginosassa.
- Oulun kaupungin käsikirja "Opinvirta- Luontosuhteen vahvistaminen" varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Käsikirja:[download](#)
- Lahden kaupungin ympäristökasvatussuunnitelma: [Ympäristökasvatusohjelma vie oppitunnit luontoon – Lahti](#)
- Rohkeita tekoja: Ekososiaalinen sivistys Tampereen perusopetuksessa: <https://www.tampere.fi/sites/default/files/2025-06/Tampere-PO-ekosos-kasikirja-henkilostolle-2025.pdf>
- OPH:n Ilmasto- ja kestävyyskasvatushankkeiden (2022-23) tuotoksia MAPPAssa: <https://mappa.fi/teemareput/oph-ilmasto-ja-kestavyyskasvatushankkeita-2022-2023/>

7. Yhteystietoja

Jenni Skaffari, ympäristökasvattaja, Luontokoulu Korento, Tampereen kaupunki

jenni.skaffari@tampere.fi

Puh. 040 8016654

www.tampere.fi/luontokoulu-korento |

Maija Ihantola, järjestöpäällikkö, Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry

maija.ihantola@luontokoulut.fi

Puh. 041 5368232

luontokoulut.fi | MAPPA.fi | ulosutout.fi

Roosa Ritola, projektipäällikkö, Tampereen kaupunki, perusopetus/ilmast- ja ympäristöpolitiikan yksikkö

Roosa.ritola@tampere.fi

Puh: 040 5383687

[Ekososiaalinen sivistys \[Tampereen kaupunki - Koulutus - Perusopetus\]](#)

Liitteet: kuvia luontokoulusta

Liitteet: Tampereen luontopolut kartalla

